

Sobre una disputa entre els regidors de Valls i el batlle Pere Anton Veciana.

per Núria Sales

Fa poc, l'Avenç ha publicat una «HISTÒRIA DELS MOSSOS D'ESQUADRA» a la qual he contribuït amb quaranta folis, corresponents al període 1721-1836: no es tracta d'una reedició de la meua «LA DINASTIA VECIANA I LA POLICIA CATALANA EL SEGLE XVIII» publicada l'any 1962 per Aedos, sinó d'una síntesi nova, si bé basada, en gran part, en les notes preses aleshores.

Me n'adono que els editors actuals no han publicat íntegrament el meu original. Entre les coses suprimides, n'hi ha una que m'ha semblat que us podria interessar, ja que, parla d'una disputa entre els regidors de Valls i el batlle Pere Anton Veciana *on són invocades les Constitucions de Catalunya i el Jui de prohoms*, més de dotze anys després de Felip V i el Decret de la Nova Planta els abolissin de fet si no de dret. L'actitud dels regidors vallencs d'aleshores, hi apareix, doncs, com a particularment valenta i qui sap si patriòtica.

Vet aquí el fragment surprimint en qüestió (part del capítol «Càstics i Sentències»):

«L'arbitrarietat i la imprecisió són constants en les aplicacions de penes d'Antic Règim. Havent Carles III demanat l'any 1788 la llista dels presos que hi havia a les presons de Madrid, no començà a rebre respostes fins setmanes després. I quines respostes! Li expliquen que moltes sumàries s'han extraviat, que

no tots els presos han estat inscrits en registres, i que no de tots, se sap el delictes: ningú no sap amb exactitud quants presos hi ha a Madrid, ni els noms de tots, ni de quant és la condemna⁽¹⁾.

«No sempre, és clar, s'acceptava l'arbitrarietat sense reacció. Fins i tot en plena repressió filipista, en una època que el confessor del rei dictaminava que «*Para imponer la pena de muerte y confiscar los bienes en el caso de delitos de lesa megestad ya sea por el Rey, por su Consejo o por qualquier particular que tenga orden de S.M., no se necessita proceso, estrépito ni figura de juicio y lo contrario es de hombres meticulosos, llenos de pasión necios y ignorantes*»⁽²⁾, trobem aquesta protesta adreçada pels Regidors de Valls al batlle Pere Anton Veciana: *Molt bé sab y ignorar no pot Vm señor Pere Anton Veciana Batlle de la vila de Balls com per disposició de la Constitució està precisat en instruir la enquesta contra lo pres dins 25 dias del dia de la captura... Y que en lo ingrès de son ofici jura observar los privilegis, usos y costums de la present vila y en particular lo Juy de prooms per lo qual estan precisats los Batlles de dita vila dins 30 dias del dia de la captura entregar lo pres y enquesta per judicar segons los meritis de la enquesta absolent o condemnant. Axi que encara que dita Constitució precisa a Vm passats los 30 dias ad dimitendum ad tradendum idonea manutenta no instuhit lo procés per dit*

privilegi abdica assò tota conexensà a Vm concedint la privativa al dit Juy de prooms passats dits 30 dias molt menos pot Vm ignorar com passats 40 que capturarà las personas de Pere Gomar, Joan Anton Tibal, Pere Joan y Pasqual Oliver ab lo que apar que a mes de contrafer al disposat en dita Constitució se oposa a la bona administració de Justicia y ocasiona molt dany y gasto a dita Universitat.»

Protesta a la qual Pere Anton Veciana contesta amb una acta notarial del 26 d'agost de 1726 dient que «*Pere Joan Blanch y Joan Anton Tibaldé estan presos per orde y comissió de la Real Audiencia y per causas de estat y en orde a Pere Gomar y Pasqual Oliver no pot*

passar avant en las causas de estos presos per estar en la Real Audiencia pendiente Consulta...» Però el que resulta interessant, més que aquesta resposta de Pere Anton Veciana, és el fet mateix de la protesta i de la invocació de principis i d'institucions (Jui de prohoms, limitació a 25 dies o 30 de la possibilitat legal de mantenir algú empresonat sense procés) desapareguts amb la repressió filipista.

Amicalment.

NOTES

1. Archivo Histórico Nacional, Madrid, Sala de Alcaldes de Casa y Corte, Libro de Gobierno, 1789.
2. Archivo Histórico Nacional, Madrid, Estado, 2973, s.d.

«El Valls del segle XVIII i el comerciant d'aiguardents
Anton Baldrich i Janer» / Francesc Olivé i Ollé.
Biblioteca d'Estudis Vallencs, vol. X. Valls, 1981.

per Antoni Gavalrà i Torrents.

L'obra de Francesc Olivé i Ollé que du per títol «El Valls del segle XVIII i el comerciant d'aiguardents Anton Baldrich i Janer» publicada a la col·lecció Estudis Vallencs n.º 10 i editada pel mateix Institut d'Estudis Vallencs, va tenir el títol inicial, –tal com el mateix autor ens recorda a la pp. 8,– de «La Villa de Valls a través de la firma: Anton Baldrich i Janer, comerciante en aguardientes (1770-1778)». Aquesta fluctuació de títol indica, que des del breu espai de temps que va des que deixà enllestit el llibre fins a la seva publicació –dos anys i escaig– hi ha hagut un canvi mental, encara que no estructural de l'obra. Com més ens endinsem en la lectura, consta-

tem que la cosa que diu el títol actual són dues aportacions complementades, la qual cosa ens dona a entendre que l'autor tot i treballant totes dues parts –ho insinua ell a la pp. 15,– dedica una tasca investigadora inèdita més profunda a una part que a l'altra. Exactament així ho creiem, ja que l'estudi de la primera part «El Valls del s. XVIII» agafa des de la pp. 17 a la pp. 82, o sia 65 pàgines escadusseres, mentre la segona part «El comerciant d'aiguardents Antoni Baldrich i Janer» va des de les pàgines 83 fins a la 236, o sia 153 pp. en total. En conjunt, per tant, dues vegades i mitja més d'incidència del segon tema, fan pensar que potser, el títol actual, així